

**Česká školní inspekce
Středočeský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIS-2605/18-S

Název	Střední odborné učiliště, Čáslav, Žižkovo nám. 75
Sídlo	nám. Jana Žižky z Trocnova 75/12, Čáslav-Staré Město, 286 80 Čáslav
E-mail	sou@soucaslav.cz
IČ	00069515
Identifikátor	600007201
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Ing. Mgr. Irena Andrová
Zřizovatel	Středočeský kraj
Místo inspekční činnosti	nám. Jana Žižky z Trocnova 75/12, Čáslav-Staré Město, 286 80 Čáslav
Termín inspekční činnosti	19. 11. 2018 – 21. 11. 2018

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, se zaměřením na neúspěšnost ve společné části maturitní zkoušky (dále „MZ“) ve školním roce 2017/2018.

Charakteristika

Príspevková organizace Střední odborné učiliště, Čáslav, Žižkovo nám. 75 (dále „škola“) vykonává činnost střední školy a školní jídelny.

Ve střední škole se k 30. 9. 2018 vzdělávalo 219 žáků, z toho 201 žáků v devíti oborech středního vzdělání s výučním listem a 18 žáků oboru středního vzdělání s maturitní zkouškou Podnikání (dvouleté nástavbové studium). Vzdělávání probíhá v denní formě. Nejvyšší povolený počet žáků ve škole byl využit z 53 %. Počet žáků v oboru vzdělání Podnikání je dlouhodobě nízký, ve školním roce 2018/2019 probíhá vzdělávání pouze v prvním ročníku.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Od poslední inspekční činnosti v lednu 2018 přijala ředitelka školy (dále „ředitelka“) opatření ke zvýšení úspěšnosti žáků ve společné části MZ, např. zaměření hospitační činnosti na výuku předmětů společné části MZ, četnější interní a externí testování znalostí žáků, pravidelné analyzování absence žáků ve výuce. Přijatá opatření jsou pravidelně vyhodnocována na jednáních pedagogické rady. Od poslední inspekční činnosti jsou strategie a postupy ke zvýšení úspěšnosti žáků ve společné části MZ opakovaně projednávány rovněž předmětovou komisí všeobecně vzdělávacích předmětů. Žákům jsou např. nabízeny pravidelné konzultace zaměřené na aktuálně probírané učivo, systematicky je tato skupinová podpora poskytována především v českém jazyce a literatuře. V průběhu inspekční činnosti ředitelka rozhodla o nepřijímání uchazečů do prvního ročníku nástavbového studia pro školní rok 2019/2020.

Nedostatky ve školním vzdělávacím programu oboru vzdělání Podnikání (nesoulad s příslušným rámcovým vzdělávacím programem) zjištěné při předchozí inspekční činnosti byly odstraněny. V rámci přijatých opatření byl v druhém pololetí 2017/2018 opakovaně kontrolován soulad průběhu vzdělávání v předmětu anglický jazyk s obsahem učebních osnov. Kontrola kvality výuky předmětů společné části MZ je realizována od druhého pololetí školního roku 2017/2018 s vyšší četností. Do hospitační činnosti se ve srovnání s předchozím obdobím kromě zástupkyně pro teoretické vzdělávání aktivněji zapojuje rovněž ředitelka. Ze závěrů hospitací vyplývají konkrétní doporučení ke zlepšení práce pedagogů. Zkvalitnění hospitační činnosti se projevilo v dílčích pozitivních změnách v průběhu vzdělávání.

Personální zajištění výuky předmětů společné části MZ se zlepšilo. Od školního roku 2018/2019 je výuka předmětů společné části MZ vedena třemi odborně kvalifikovanými pedagogickými pracovníky (tj. včetně učitele matematiky s příslušnou specializací).

Další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále „DVPP“) je plánovité, vychází z potřeb školy i zájmu jednotlivých učitelů. V rámci přijatých opatření je DVPP kromě aktualizací seminářů k MZ zaměřeno rovněž na didaktiku a metodiku výuky předmětů společné části MZ. Získané poznatky z DVPP sdílejí učitelé i nadále pouze neformálně, nikoli systematicky.

Materiální podmínky pro výuku anglického jazyka se od poslední inspekční činnosti mírně zlepšily. Ve výuce anglického jazyka jsou účelně využívány slovníky, žáci mají k dispozici časopisy v anglickém jazyce. Zlepšila se podpora čtenářské gramotnosti žáků, v rámci přijatých opatření škola organizačně zajistila zpřístupnění fondu školní knihovny pro žáky. Materiální zajištění výuky matematiky není stále optimální, chybí některé základní pomůcky pro výuku.

Činnost školního poradenského pracoviště se na základě inspekčních zjištění soustředila od druhého pololetí 2017/2018 na podporu úspěšnosti žáků při ukončování vzdělávání. Účinnost stanovených opatření však nebyla dostatečná, nevedla ke zlepšení výsledků žáků ve společné části MZ. Ve školním roce 2018/2019 výchovná poradkyně pravidelně monitoruje ve spolupráci s třídním učitelem průběžné výsledky žáků od zahájení jejich vzdělávání v nástavbovém studiu. S žáky ohroženými školní neúspěšností vede individuální pohovory se záměrem určit příčiny neúspěchu. K termínu inspekční činnosti škola neposkytovala žádnému žákovi nástavbového studia podpůrná opatření na základě identifikace jeho speciálních vzdělávacích potřeb. Výchovná poradkyně v úzké spolupráci se školním metodikem prevence pravidelně analyzuje příčiny absence žáků ve výuce, jsou přijímána opatření k zamezení negativního dopadu vyšší absence na znalosti a výsledky žáků (individuální konzultace, doučování).

Při přijímání uchazečů pro školní rok 2018/2019 škola kromě výsledků jednotné přijímací zkoušky zohledňovala také prospěch žáků v předchozím vzdělávání v oboru s výučním listem. Kritéria přijímacího řízení stejně jako v minulém roce nestanovila žádné limity pro dosažený prospěch v předmětech společné části MZ ani minimální hranici úspěšnosti ve výsledcích jednotné přijímací zkoušky. Ke vzdělávání byli přijati všichni uchazeči včetně těch, kteří byli v předchozím vzdělávání hodnoceni v předmětech společné části MZ stupněm dostatečný či získali jen minimum bodů v jednotné přijímací zkoušce (např. polovina přijatých žáků nezískala více než 10 % bodů v matematice). Nastavení kritérií přijímacího řízení nepodporovalo výběr uchazečů s odpovídajícími studijními předpoklady pro úspěšné vzdělávání v maturitním oboru.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Ve výuce předmětů společné části MZ se částečně projevil pozitivní dopad přijatých opatření ke zkvalitnění vzdělávání ve využití širší škály forem výuky. Učitelé zařazovali kromě frontální a samostatné práce rovněž skupinovou práci či práci ve dvojicích. Využití vzdělávací strategie však nebyly vždy dostatečně účinné, zejména efektivita kooperativních forem práce byla v části výuky snižována nevyužitím vhodných didaktických postupů např. nedostatečným vyhodnocením výsledků skupinové práce. Od poslední inspekční činnosti se i nadále pedagogům nedaří diferencovat výuku vzhledem k individuálním vzdělávacím potřebám žáků. Rovněž se výrazně nezlepšila práce pedagogů se závěrečnou fází vyučovacích hodin. Učitelé ve většině hospitovaných hodin opomíjeli shrnutí probraného učiva a vyhodnocení stanoveného vzdělávacího cíle. Minimálně bylo využíváno formativní hodnocení žáků. Žáci byli jen v omezené míře vedeni k objektivnímu posouzení kvality práce svých vrstevníků a k sebereflexi vlastního výkonu.

V českém jazyce a literatuře byla využita ke splnění stanoveného vzdělávacího cíle frontální výuka a samostatná práce žáků. Vyučující zvyšovala motivaci a zájem žáků vytvářením vhodných souvislostí probíraného učiva s obsahem MZ. Účelně byla zařazena práce s textem, byl kladen důraz na čtení s porozuměním. Učitelka získávala průběžnou zpětnou vazbu, zda žáci dostatečně rozumí prezentovaným pojmům. Při výkladu byl vhodně zdůrazňován literárně historický kontext literárních děl. Příprava žáků na úspěšné zpracování písemné maturitní práce byla účinně podpořena analýzou ukázek písemných prací. Vyučující v rámci řízeného rozhovoru zapojovala žáky do rozboru chyb, aktivněji však reagovala jen část žáků. Efektivita výuky byla zvýšena prací s promyšleně strukturovanými pracovními listy a využitím didaktické techniky (prezentace prostřednictvím dataprojektoru). Ve výuce českého jazyka a literatury však nebyl důsledně

vytváren prostor pro souvislý mluvený projev žáků, který by podpořil schopnost argumentace a kritického myšlení žáků.

V hospitovaných hodinách matematiky učitel preferoval frontální formu výuky kombinovanou s řízeným rozhovorem, v části výuky byla účelně využita rovněž práce ve dvojicích. Názornost probíraného učiva byla zvyšována prezentací postupu při řešení příkladů na tabuli. Žáci projevovali rozdílnou úroveň znalostí i schopnosti aplikovat správný postup, a to zejména v závislosti na splnění zadané domácí přípravy. Učitel průběžně vedl žáky ke spolupráci při společném řešení příkladů. Tato kooperace byla pro žáky se slabšími znalostmi efektivní. Výuka však nebyla vhodně diferencována s ohledem na nadanější žáky. Žáci získávali jen částečnou zpětnou vazbu o získaných dovednostech při vyhodnocování úspěšnosti řešení příkladů z pracovních listů, formativní hodnocení či využití sebereflexe žáků k uvědomění dosaženého učebního pokroku nebylo zařazeno.

Ve vyučovacích hodinách anglického jazyka žáci nebyli aktivizováni vhodným střídáním forem a metod výuky, zařazena byla skupinová nebo samostatná práce. Skupinová výuka nebyla efektivně využita k rozvoji řečových dovedností žáků, jen část žáků aktivně plnila stanovený úkol (tvorba několika vět v minulém čase). Při prezentaci výsledků skupinové práce učitel nezapojoval žáky do zhodnocení správnosti vytvořených vět, nebyly využity příležitosti k práci s chybou. Zadání samostatné práce (plný rozsah maturitního zadání písemné práce) nebylo diferencováno vzhledem k různé úrovni řečových dovedností žáků. Pro některé žáky tak nebyla efektivně využita větší část vyučovací hodiny, neboť po krátké době samostatnou práci ukončili (zadání se jim nepodařilo úspěšně zpracovat, pasivně čekali na závěr hodiny). V hodinách anglického jazyka byla opomíjena vstupní motivace žáků, průběžné formativní hodnocení bylo zařazeno jen minimálně. V rámci odstranění nedostatků zjištěných při poslední inspekční činnosti byla výuka vedena v anglickém (nikoli českém) jazyce. Učitel však důsledně nepřizpůsobil komunikaci se žáky skutečnosti, že někteří žáci vykazují velice nízkou úroveň řečových dovedností (např. část žáků neporozuměla zadání úkolu).

Jazyková gramotnost žáků je od poslední inspekční činnosti pravidelně podporována čtenářskými besedami vedenými vyučující českého jazyka a literatury a zařazováním četby časopisu v anglickém jazyce do výuky.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Uplatňovaný systém zjišťování výsledků vzdělávání žáků (především písemné a ústní zkoušení) byl od druhého pololetí 2017/2018 rozšířen o opakované externí testování v předmětech společné části MZ. Škola podrobně analyzovala zjištěné individuální výsledky žáků na jednáních pedagogické rady i předmětové komise všeobecně vzdělávacích předmětů. Na základě těchto rozborů byly konkretizovány úkoly pro zaměření závěrečné přípravy žáků na MZ ve školním roce 2017/2018. Výsledky žáků ve společné části MZ se však nepodařilo zlepšit.

Od školního roku 2018/2019 škola zavedla interní testování vstupní úrovně znalostí žáků prvního ročníku v předmětech společné části MZ. Výsledky vstupních testů byly učiteli vyhodnoceny, avšak nejsou vždy efektivně využívány ve výuce pro zaměření individuálních vzdělávacích strategií (zejména v anglickém jazyce). V rámci přijatých opatření byla ve školním roce 2018/2019 realizována ke zjištění úrovně znalostí žáků v předmětech společné části MZ rovněž externí evaluace (výsledky nebyly k termínu inspekční činnosti dostupné).

Ve školních letech 2016/2017 a 2017/2018 prospěli na konci školního roku všichni žáci nástavbového studia. Nízká neúspěšnost žáků v průběhu vzdělávání nekoresponduje s jejich

vysokou neúspěšností u MZ. Z podrobné analýzy průběžných výsledků vzdělávání je zřejmé, že tato disproporce byla výrazná především v matematice. Žáci, kteří volili zkoušku z matematiky ve společné části MZ, byli průběžně hodnoceni stupněm výborným či chvalitebným (u MZ opakovaně neuspěli). Na základě inspekčních zjištění z ledna 2018 (nevhodné nastavení systému průběžného hodnocení) byla přijata opatření k objektivizaci průběžného hodnocení. Většina žáků druhého ročníku byla v druhém pololetí 2017/2018 hodnocena z matematiky či z anglického jazyka o jeden až tři klasifikační stupně níže než v předchozích obdobích.

Příčinou neúspěšnosti žáků, kteří ukončovali vzdělání ve školním roce 2017/2018, nebyla jejich případná vysoká absence ve výuce. Žáci dosahovali podobně jako v minulých školních letech průměrné absence přibližně 120 hodin ročně, u MZ ale neuspěli ani žáci s výrazně nízkou absencí ve výuce (např. 43 zameškaných hodin za školní rok).

Podíl žáků, kteří v příslušném prvním ročníku (ve školním roce 2016/2017) vzdělávání zahájili a úspěšně jej ve standardní době ukončili MZ, činil v roce 2018 pouze 7 %. Přesto, že nízký podíl úspěšných žáků je zapříčiněn především neúspěšností u MZ, do celkových nepříznivých výsledků se promítlo rovněž předčasné ukončení či přerušení vzdělávání žáků. V roce 2018 konalo MZ jen 64 % žáků evidovaných v příslušném prvním ročníku. V roce 2017 byl podíl žáků, kteří úspěšně ukončili vzdělávání ve standardní době rovněž nízký (9 %). V tomto maturitním období konalo MZ pouze 54 % žáků příslušného prvního ročníku. Škole se opakovaně nedaří dostatečně motivovat žáky přijaté ke vzdělávání v nástavbovém studiu k jeho ukončení MZ.

Výsledky žáků ve společné části MZ jsou dlouhodobě neuspokojivé. V maturitním období 2018 se ve srovnání s předchozím obdobím zvýšila hrubá neúspěšnost žáků (podíl žáků neúspěšných u MZ nebo zkoušku nekonajících z celkového počtu přihlášených žáků), činila více než 90 %. Ve školním roce 2017/2018 se přihlásilo ke konání MZ jedenáct žáků. V řádném termínu uspěl z devíti žáků, kteří MZ konali, pouze jeden žák. Tento počet se nezvýšil ani po zkouškách v opravném termínu. Nejméně úspěšní byli žáci v didaktickém testu z matematiky, neuspěl žádný žák (v roce 2017 si zkoušku z matematiky nikdo nezvolil). Ve zkoušce z anglického jazyka neuspěly přibližně dvě třetiny žáků, kteří zkoušku konali (obdobně jako v roce 2017). Nejméně se dařilo žákům uspět v didaktickém testu. Ve zkoušce z českého jazyka a literatury se v roce 2018 ve srovnání s předchozím maturitním obdobím mírně zhoršily výsledky v didaktickém testu. Přes dílčí pozitivní výsledky v opravném podzimním termínu celkově neuspěla v českém jazyce a literatuře podobně jako v roce 2017 přibližně třetina žáků.

Opatření přijatá ke zvýšení úspěšnosti žáků u MZ se neprojevila jako dostatečně účinná, výsledky žáků ve společné části MZ dlouhodobě výrazně zaostávají za celostátním průměrem dosaženým v příslušné skupině oborů vzdělání.

Závěry

Vývoj školy

- počet žáků nástavbového studia je nízký, ve školním roce 2018/2019 se ve škole vzdělávali jen žáci prvního ročníku
- zvýšila se neúspěšnost žáků nástavbového studia ve společné části maturitní zkoušky

- opatření ke zkvalitnění vzdělávání, přijatá na základě zjištění z poslední inspekční činnosti, se projevila jen dílčími pozitivními změnami, nepromítla se do celkového zlepšení výsledků vzdělávání žáků v nástavbovém studiu

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- nedostatečná diferenciací výuky vzhledem k individuálním vzdělávacím potřebám žáků (absence diferencovaného vzdělávacího cíle, náročnosti zadání a četnosti úkolů)
- nízká míra uplatnění aktivizujících metod a forem výuky
- nedostatečné využití formativního hodnocení a reflexe vzdělávacího pokroku žáků ve výuce
- neefektivní práce se závěry vyučovacích hodin (chybějící shrnutí probraného učiva, nezhodnocení, zda bylo dosaženo stanoveného vzdělávacího cíle)
- nedostatečná účinnost opatření ke zlepšení výsledků žáků
- dlouhodobá neúspěšnost žáků ve společné části maturitní zkoušky

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- ve výuce aktivizovat žáky využitím vhodných metod, efektivně využívat kooperativní formy práce, vytvářet prostor pro souvislé vyjadřování žáků a prezentaci zadaných úkolů
- využívat formativní způsob hodnocení, zapojovat žáky do reflexe míry dosaženého učebního pokroku
- diferencovat výuku vzhledem k individuálním vzdělávacím potřebám žáků, zejména k různé míře jazykové pokročilosti či nadání
- efektivně pracovat se závěry vyučovacích hodin, zařazovat shrnutí probraného učiva, zhodnocení, zda bylo dosaženo stanoveného vzdělávacího cíle
- uplatňovat účinná opatření pro žáky ohrožené školní neúspěšností (mj. vytvářet plány pedagogické podpory)
- využívat efektivně výsledky interní a externí evaluace k individualizaci výuky
- utlumit vzdělávání v nástavbovém studiu v dalších školních letech (nepřijímat do něj uchazeče, požádat o výmaz oboru vzdělání Podnikání)

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení – údaje školy k datu inspekční činnosti
2. Zřizovací listina příspěvkové organizace Střední odborné učiliště, Čáslav, Žižkovo nám. 75, ve znění dodatků č. 1 až 4, čj. OŠMS/5951/2001 ze dne 30. 11. 2009
3. Potvrzení na pracovním místě ředitelky Středního odborného učiliště, Čáslav, Žižkovo nám. 75, čj. 119091/2017/KUSK, ze dne 29. 9. 2017
4. Dlouhodobý záměr školy na období 2016-2020, Školní akční plán rozvoje vzdělávání na období 2017 až 2019
5. Školní matrika vedená elektronicky, včetně údajů o prospěchu žáků – stav k datu inspekční činnosti
6. Doklady o přijímání žáků do oboru vzdělání 64-41-L/51 Podnikání – školní rok 2017/2018, včetně kritérií přijímacího řízení
7. Dokumentace o ukončování vzdělávání maturitní zkouškou, včetně harmonogramu zkoušek a jejich výsledků – školní rok 2017/2018
8. Školní vzdělávací program oboru vzdělání 64-41-L/51 Podnikání účinný pro vzdělávání žáků ve školním roce 2016/2017, 2017/2018 a k datu inspekční činnosti
9. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2017/2018
10. Třídní knihy oboru vzdělávání 64-41-L/51 Podnikání - školní roky 2016/2017, 2017/2018 a 2018/2019
11. Rozvrh vyučovacích hodin – školní rok 2018/2019 k datu inspekční činnosti
12. Školní řád střední školy účinný k datu inspekční činnosti
13. Záznamy z pedagogické rady a záznamy z jednání komise všeobecně vzdělávacích předmětů – školní roky 2017/2018 a 2018/2019 k termínu inspekční činnosti
14. Personální dokumentace pedagogů – stav k datu inspekční činnosti
15. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro školní rok 2017/2018 a 2018/2019
16. Doklady o absolvovaných vzdělávacích akcích ve školním roce 2017/2018 a 2018/2019 k termínu inspekční činnosti
17. Dokumentace výchovného poradce a školního poradenského pracoviště – stav k datu inspekční činnosti
18. Minimální preventivní program, školní rok 2018/2019
19. Webové stránky školy <http://www.soucaslav.cz/> - stav k datu inspekční činnosti
20. Inspekční zpráva České školní inspekce ze dne 28. 2. 2018, čj. ČŠIE-37/18-E
21. Výkaz o střední škole M 8 podle stavu k 30. 9. 2018

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Ing. Jindra Malíková, školní inspektorka, vedoucí inspekčního týmu

Ing. Jindra Malíková v. r.

Ing. Anna Kejřová, školní inspektorka

Ing. Anna Kejřová v. r.

Mgr. Jaroslav Loučka, školní inspektor

Mgr. Jaroslav Loučka v. r.

V Praze 17. 2. 2018

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Ing. Mgr. Irena Andrová, ředitelka školy

Ing. Mgr. Irena Andrová v. r.

V Čáslavi 19. 12. 2018

